

EEN BROOD EN TWEË VISSSEN

Vrolijk wagenspel

door

D.J. EGGENGOOR

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **EEN BROOD EN TWEE VISSSEN** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **D.J. EGGENGOOR** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 1996 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **8** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

De magistraat

De klerk

Gijsbert - een onnozele knecht

Clara - de dienstmeid

Sybille van Elburg - visvrouw

De Drost

Deodate - de vrouw van de Drost

Vrouw Zwijze - de moeder van Gijsbert

DECOR:

Dit spel kan op elk plek en in ieder dialect gespeeld worden. Op de achtergrond staat een tafel met zetel. De tafel heeft een zwaar kleed en daarop liggen wetboeken en boekrollen. Links staat een schandpaal. Het spel speelt zich af in de periode 1675 -1700.

(de klerk komt op. Hij is een dorre figuur met een drankneus en een hoge rug. Hij rommelt wat tussen de papieren)

MAGISTRAAT: *(op - drukdoenerig en zichzelf erg belangrijk vindend. Zeer welgedaan en dik)* Zozo! Hèhè! Daar kom ik... daar ben ik... daar zit ik. *(veegt met doek over zijn voorhoofd)* Hè hè, 't is geen doen... 't is echt geen doen. 't Is zwaar.... 't is zeer zwaar. En dan bij deze hitte. En dan dat reizen.... van de ene plek naar de andere. Van het ene dorp naar 't ander. Om recht te spreken.... om recht te doen. O, d'r is zoveel kwaad onder de zon. Dieverij, hoererij, echtbreken! En ik moet rechtspreken. Maar 't zal m'n dood nog eens zijn. Ik blijf d'r in.... jaja, ik blijf d'r in. *(korzelig tot de klerk)* Wat zit je nou te rommelen, klerk!

KLERK: *(rommelt en sorteert de papieren - praat zeurig en nazaal)* Ik moet de zaak toch klaarleggen, heer Magistraat. De juiste papieren, de rol van de procedure.

MAGISTRAAT: Dat had al veel eerder moeten gebeuren.

KLERK: *(klagend)* Ja, heer Magistraat. Maar 't gaat niet zo hard meer. M'n rug, weet u.

MAGISTRAAT: Jaja, 't is al goed. 't Is wel een bezoeking. Slecht volk, dievenvolk, dat ik moet berechten. En een klerk die niet weet van opschieten. O Got - o - got, wat staat me nog meer te wachten. *(vroom naar boven blikkend)* Ik klaag niet. De heer kent de zijnen!

KLERK: Het leven is lijden, heer Magistraat.

MAGISTRAAT: Nou nou nou, niet zo somber, klerk. D'r zijn toch ook wel zonnestrallen.

KLERK: Niet voor mij, heer Magistraat. U kent m'n vrouw, een heks is het.... een krenge van 't zuiverste water. Een Jezebel van Jericho is 't. Ik heb geen leven bij d'r. 'k Ben altijd blij als ik met heer Magistraat weg kan reizen, voor de rechtspraak.

MAGISTRAAT: Jaja, jij hebt er plezier in. Maar mij slaapt het voortijdig in 't graf. En al die uren van niets-doen, die ik door moet brengen in weer zo'n onzindelijke herberg, in een bed met luizen en vlooiën.

KLERK: Nu heer Magistraat 't erover heeft... *(begint zich uitvoerig te krabben)*

MAGISTRAAT: *(krabt zich ook. Krijgt een vlo te pakken, knijpt die dood en gooit die in 't publiek)* Tijdens die reizen wordt m'n hart weggevreten van verveling. Het enige lichtpunt vanavond is het eten bij de Drost. Z'n vrouw heeft een goede tafel zegt men. Ik heb nog geen kennis met ze gemaakt.

KLERK: *(sip)* Ik moet het doen met een karig maal in die smerige

herberg. Die waard is zo'n onzindelijke figuur.

MAGISTRAAT: *(opgeruimd)* Zo gaat dat in 't leven, klerk. Eerst oom, dan oompjes kinderen. En bovendien.... niet klagen, maar dragen!

KLERK: Je hebt apostelen en martelaren!

MAGISTRAAT *(korzelig)*: Jaja, 't is al goed... 't is al goed. Hou maar op dat gezever. Wat voor zaak moeten we hier behandelen?

KLERK: *(haalt papier tussen de stapel weg)* Jaja, hier is het.... Dit is het! Diefstal van één brood en twee vissen, deez zelfde morgen omstreeks te elfde ure, op de markt alhier.

MAGISTRAAT: Als ik het niet dacht. Weer een diefstal! *(galmend)* O got - o - got, wat is dit menselijk ras toch diep gezonken. Verdachte?

KLERK: Gijsbert Zwijze, heer Magistraat.

MAGISTRAAT: Beroep?

KLERK: Hebt - ie niet. Onder ons gezegd, heer Magistraat, 't is een simpele figuur... niet al te snugger.... om eerlijk te zijn, als t' ie wat intelligenter was, dan zou je hem achterlijk kunnen noemen.

MAGISTRAAT: Woont hij hier?

KLERK: Ja, nog bij z'n moeder. Ergens in een hutje, achteraf.

MAGISTRAAT: Getuigen?

KLERK: *(kijkt in de papieren)* De marktvrouw, genaamd Sybille van Elburg. Staat hier iedere week met haar handeltje op de markt.

MAGISTRAAT: Heeft ze gezien dat die eh.... hoe heet hij ook al weer?

KLERK: Gijsbert Zwijze, heer Magistraat!

MAGISTRAAT: Dat hij... eh, die Gijsbert Zwijze dat brood en die vissen gestolen heeft?

KLERK: Zeker, heer Magistraat. Ze is honderd procent zeker.

MAGISTRAAT: Goed, dan. Roep de verdachte dan maar op.

KLERK: *(loopt naar voren - dan met luide stem)* Het gerecht van de provincie roept op, Gijsbert Zwijze, om voor haar te verschijnen, inzake de diefstal van een brood en twee vissen!

GIJSBERT: *(wordt door de omstanders naar voren geduwd - hij is een simpel, armoedig geklede man, die een zeer onnozele indruk maakt)* Eh ja... eh ja... hierre... eh hier ben ik!

KLERK: *(duwt hem op zijn plaats en trekt hem de muts van zijn hoofd)* Ga daar staan, man! En doe doe muts van je kop in aanwezigheid van de Magistraat.

MAGISTRAAT: Naam?

GIJSBERT: Watte?

MAGISTRAAT: Je naam, Hoe je heet?

GIJSBERT: Dat weet de heer toch.

KLERK: Hoezo?

GIJSBERT: Dat staat daar. (*wijst op papier*) Op dat papier. En je hebt me bovendien daarnet zelf geroepen en m'n naam gezegd. Want als je me niet geroepen had, dan had ik niks gehoord en dan had ik ook niet kunnen komen. Dus als je m'n naam al weet, waarom vraag je d'r dan naar.

MAGISTRAAT: (*tot klerk*) Hij is in ieder geval slimmer dan jij denkt, klerk. (*galmend*) Gijsbert Zwijze, op de rol staat dat jij deze morgen om en nabij elf uur, op de markt alhier, je schuldig hebt gemaakt aan de diefstal van een brood en twee vissen van een marktkraam, die toebehoort aan de marktvrouw, Sybille van Elburg. Wat heb je daarop te zeggen?

GIJSBERT: (*frommelt met zijn muts*): Ja eh kijk... heer Magistraat. Dat... eh.... dat is te zeggen....

KLERK: Treuzel niet zo, man. Spreek op!

GIJSBERT: Nou kijk, edele heren

MAGISTRAAT: (*snauwt*) Kijk... kijk...! Ik doe niks anders dan kijken. Wat ik wil weten is, beken je dan wel ja, dan wel nee, de diefstal gepleegd te hebben?

GIJSBERT: 't Is nogal ingewikkeld.

MAGISTRAAT: (*woedend*) 't Is helemaal niet ingewikkeld. Je hoeft alleen maar te bekennen, verdachte.

GIJSBERT: 't Is ook zo moeilijk, heer Magistraat.

MAGISTRAAT: (*valt uit*) Moeilijk? Moeilijk voor mij, ja! Ik ben het zat, hoor je dat, verdachte? Spuugzat!

GIJSBERT: Ik hoor het. 'k Ben niet doof.

MAGISTRAAT: Wel ja, dat kan er ook nog wel bij. Ook nog een grote bek. Het is toch ook wel godgeklaagd met dat boevenpak, vandaag de dag! De verdachte is onwillig, klerk!

KLERK: (*slijmerig*) Zeer onwillig, heer Magistraat.

MAGISTRAAT: Je zou denken dat we hier te lande meer last hebben van al die buitenlanders, die de Nederlanden overstromen. Sinds Lodewijk de veertiende het Edict van Nantes heeft herroepen, komen er golven van protestantse Hugenoten ons land binnen. Maar ze geven geen moeilijkheden. Integendeel; ze pakken hun beroep van wever of ambachtsman weer op, en ze leven rustig temidden van ons, Nee, de problemen worden altijd gemaakt door die verdomde Hollanders zelf. Mensen zoals hij daar. (*met priemende vinger*) Gij! Gij! Gij!

KLERK: (*vleiend*) Wat een wijze woorden, heer Magistraat. Het is alsof ik onze grote raadspensionaris Heinsius zelf hoor.

MAGISTRAAT: (*ijdel*) Men... men zegt dat ik zelfs 'en profil' op hem

lijk. Kijk eens klerk, kijk eens of dat waar is (*wendt z'n hoofd af*)

KLERK: (*kijkt aandachtig*) Sprekend, heer Magistraat. Sprekend!

GIJSBERT: Hij zegt anders niks. Hahahaha!

MAGISTRAAT: (*snauwt*) Hou je mond, verdachte!

KLERK: O, heer Magistraat. 't Is net of ik de grote raadspensi-onaris Heinsius zélf, in het gelaat schouw!

MAGISTRAAT: (*trots*) Jaja, dat zeggen d'r wel meer. Maar kom, we zullen de rechtspraak in naam van onze stadhouder Willem drie, voortzetten. (*bladert in zijn papieren*) Aangezien we te maken hebben met een halsstarrige verdachte, roep ik op als getuige, de marktvrouw Sybille van Elburg.

KLERK: (*loopt naar voren - dan met luide stem*) Het gerecht roept op, om voor haar te verschijnen, in naam van stadhouder Willem, de marktvrouw Sybille van Elburg!

SYBILLE: (*stevig kordate vrouw. Ze baant zich een weg door de mensen*) Laat me d'r langs, lui! Uit de weg mensen. Ik moet voor de rechter verschijnen..., als getuige!

KLERK: (*galmend*) Sybille van Elburg, verklaart gij de waarheid te spreken en niets dan de waarheid?

SYBILLE: Dat verklaar ik. (*werpt boze blik op Gijsbert*)

MAGISTRAAT: (*vriendelijk*) Zo vrouwtje en vertel nu eens met je eigen woorden wat er precies gebeurd is?

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto